

Chèro Fâbio,

la sîra dl ûltum dl ân dal 2006 t êr in sêna con nó al Tivoli. T savèv bèle d'avair indòs un malâz catîv, mo t an aréss mâi imazinè – e nuèter con té – che da lé a un mais t aréss salutè la cunpagnî. Con té avân fât nâser la nôstra cumèdia di Ûmili e la pèrt dal “profesâur” la parèva fâta apòsta per té, che t êr profesâur anc int la vétta. Ai Aldén, la scòla ch’la t ha avó prémma cme studânt e pò cme insegnânt, avân rezitè la nôstra cumèdia in cal beléssum teatrén ch’l é stè una tô creatûra. T êr felîz, cla sîra, e anca nó con té.w

A t vói anc dîr che mé ai ho sänper amirè al rapòrt che t avèv con tô fiòl pió cén, Luränz, Lollo pr i amîg. L èra bèl vâddrùv sburdlièr insämm quand a fèven äi pròv o prémma d andèr in sêna. Al bèl l é che al prém a vgnîr in cunpagnî al fó pròpi ló, brîsa té! Té e la Maria a sî stè brèv a tirèr só un fiòl acsé, che a tragg’ ân l é bèle una parsânna sêria, ch’al mantégnn i inpégnn, ch’al sà stèr in mèz a dla zânt dimónndi pió granda che ló.

Che zénc dé dâpp'avair suplé al só papà al s é sintó in dvair d èser in sêna con nó...

Nuèter, mé, Giorgio e tótta la cunpagnî, a i stän avсэн, sänza'avair la pretaisa ed tôr al tô sît, mo con al desidèri d'avairèl sänper con nó, a fèr la pèrt dal “Cinno” o ed “Savunatta”, mo sâuratótt in qualla ed Lollo, al fiòl dal nôster Fâbio.

Fausto e tótta la Cunpagnî

Al fiâur pió bèl

Ai ho dmandè a una mèder:
“Quèl èl al fiâur pió bèl?”
E lî l’ha arspâus: “Sänz’èter,
a sän sentimentèl,

mo quall ch’am piès de pió,
l é zèrt al fiâurdalîs,
parché al culâur ch’l ha ló,
l é ai ûc’ d mî fiòl prezîs!

Ai ho dmandè a un zúvnatt
quall ch’fóss al pió bèl fiâur.
“I én zèrt äi malgarétt,
ch’i t dîsen s’t è l amâur;

t i sfóï insämm a lî,
pianén e con custanza:
i én i mumént pió bî,
fentânt ch’t è la speranza!”

Ai ho dmandè a un fangén:
“Al fiâur ch’at piès de pió?”
L ha arspâus: “Al ziclamén!”
“Parché, pò pròpi ló?”

“La mâma l’in ha tant,
in mèz al sò zardén
e is nôten lé stra äi piant,
bianc, rôsa e râss rubén!”

Ai ho dmandè a un maré
al fiâur da ló pió amè:
“La rôsa l’é par mé,
l’é bèla, profumè.

Par mi mujêr a in cânper
al dé ed San Valintén
e lî la s cumôv sänper,
e pò la m dà un basén!”

Ai ho dmandè a un vciarlén
ch’ai ho incuntrè par strè
quèl fóss un bèl fiurén
e ló al l ha minziunè :

“L’é pròpi la mimâusa,
al fiâur dedichè al dòn,
a l pôrt ala mî spâusa
anc adès ch’a sän nòn.

E a i l ho sänper purtè,
da quand êrn anbrusén,
l é un fiâur ch’n ha brîsa etè,
adât anc a dû vcén.

E quand l’in stâca un râm,
par méttrel stra i cavî,
a tâurn a'avair vént ân,
ai nûster dé pió bî!”

Luisa Ragagnî

Òt ed mèrz

As sént dîr spass che la vétta l’é una vâl ed lègrum, e fòrsi l’é vaira. As nâs zigànd, as vîv lutànd, as môr sufrànd.

Però ai vèl la panna ed vîvarla fén in fânnd, sta vétta, sâul pr al fât che ed banda da nó a sustgnîres, a cunsulères e, däl vòlt, a fères adanèr, ai é cla creatûra meravigliâusa ch’la s ciâma:

Dona

A scòla ed dialàtt

Anc st ân ai partirà al Câurs ed Bulgnaîs ed secànd livèl al Teâter di Alemân, in manîra che chi à frecuentè al 1mm livèl in utâbber al pòsa andèr d lónng a migliorèr int la nôstra bèla länqua.

In st’ediziân, però, ai srà un bèl vanizén ed nuvitè: defâti, in pió dla bâla “stòrica” dal Câurs, con Âldo Jèni Nuà, Bertén d Sèra, Gigén Lîvra, Fausto Carpàn e Dagnèl Vitèli, ai arivarà... al Dutâur Balanzân! Al nôster prufesorân defâti, inpersonè da cal gran atâur ch’l é Rumàn Dagnèl, al vgnarà a fèr la *prolusione* pr inaugurer l ân acadèmic di cûrs ed bulgnaîs 2007! E un’ètra nuvitè la srà la projeziân ed cal bilén dal cartân animè 3D in bulgnaîs “*Pizunèra*”, fât da chi ragâz dla Loop in colaboraziân pròpi col Câurs di Alemân.

Da st ân, pò, anc s’a n avî brîsa frecuentè al prém livèl, a psî partezipèr a cäl leziân ch’a vlî cme spetadûr, pagànd una canta (e magâra col propòsit ed tachèr al câurs d’in prinzéppi in autónn). In manîra che, chi vléss vâdder un Balanzân fât cum vâ, al prà andèr martedì 27 ed febrèr (ormâi al n é pió prèst!), int äli òt e mèz dla sîra, al Teâter di Alemân; opûr tótti cälî ètri sîr, pr ascultèr äi cant ed Fausto e äi letûr dal *fine dicitore*, al nôster Gigén Lîvra, par vâdder al cartân o incuntrèr al nôster amîg glotòlog Dagnèl Vitèli... O magâra pr inparèr un pô méi al nôster dialàtt, col leziân dal Profesâur e coretâur di sbâli ed ste giurnalén, Bertén d Sèra!

Al Câurs ed Bulgnaîs - 2nd Livèl, Teâter di Alemân (via Mazzini 65), tótt i martedì d sîra, h. 21, 27 ed febrèr - 3 d avréll (info 334.6117726).

A spàs par Bulagga. I âlber con i nómmer.

Ai ho scrètt cäli ètri vòlt che inción guërda pió i monument e gnanc ä lâpid atâc ai mûr, ch'i én di pîz ed stòria dla nòstra zitè.

Stavòlta a i vói azuntèr che inción al guërda mâi i âlber e al fâ cânt ed gnént, e piotòst al guërda par la strè i cartlón con ä reclâm. E invèzi i âlber i n srénn brîsa sâul da guardèr mo anc da cunsiderèr int al sò gran valâur. I âlber i én di monument dla natûra, di amîg prezîûs par nuèter umarcén, parché i regâlen un pô d uséggin al'âria che miglîon ed dscârg d automobil i l'han fâta dvintèr acsé féssa ch'la s tâja quèsi con al curtèl. Alâura pruvân bân, quand andân a spàs in zitè, ed dèr un'ucè ala fila d âlber ch'i han piantè ai lé d una strè o in mèz a un vièl; guardân i sù tronc, i râm, ä l fói, dôvv as pôl lèzer al mudèr däl stasân, truvân un mumânt d arsôr, s'l é d estèd, ala sò âmmbra, o arparânnès sâtta, s'al sâgâzla un puctén; stân d'ascultèr al féssti d un mèrel o al zighèr d un pasarén ch'i an truvè pisân la só in èlt. E imparân anc a cgnòssri i âlber, ch'i n én brîsa tótt cunpâgn, mo i én ed famai difarânti, ognón con al sò nómm prezîs, una stòria e un lûg d uréggîn. Quasst a l dégg par quí (dimónndi) ch'i n srénn gnanc bón ed disténguer una fiôpa da un arziprès, e che par lâur un âlber l é un quèl vaird e bâsta.

Socuânt ân fâ la Cmónna ed Bulagga la méss fòra un libartén, ciamè "*Alberi in città*" che mé a tégg bân da cânt, parché lé dânter as pôl truvèr un sclém d infurmaziân só i âlber dla zitè, sparté quartîr par quartîr e strè par strè. La spèzie d âlber ch'i han de pió strumnè par la zitè la s ciâma parpignân (in itagliân "*bagolaro*") ch'l ha däl bèli fói e un laggn tgnânt mo flesébbil, tant che una vòlta i al druvèven par fèr i mândg däl frósst; l é un âlber resîstânt, ed pôchi pretais, ch'al s adâta bân ali ufais dal sacc, dal bitómm e däl purcarî ch'i dscârghe äli automobil. In gran quantitè as trôva anc al plâten, cal bèl âlber maestâus, dal trânc léss, dal gran fói con la fâurma dal pèlum dla man, un âlber destinè a canpèr dimónndi, s'an fòss par cal fónnz maledâtt ch'al le fâ amalèr e finîr pò sâtta i dént dla saiga. I pió vic' esenplèr ed Bulagga

i s pôlen truvèr in Piâza Minghetti, in Piâza Malpighi e ala Muntagnòla.

Un ètr âlber ch'as pôl truvèr fazilmânt int ä l strè ed Bulâggna l é al télli, un âlber ch'as fa nutèr quand l é in péina fiuridûra, parché al manda pr âria un profómm fòrt, grîv, da fèr girèr la tèsta. I nûster vic' i cujèven i sù fiûr al dé ed san Žvân, i i fèven schèr e pò i i druvèven par preparèr un bèl decòt, bân par fèr pasèr al narvâus.

Un âlber dimónndi sènpatic l é al marân d Ênndia (*l'ippocastano*) con i sù bî frût lósster e dûr (mî nòna la in avèva sänper ón sacc int la bisâca dal grinbèl, parché as cardèva ch'al tgnéss luntân al fardâur): ai n èra däl sfîlz int i vièl ed zirconvalaziân, mo pò ä l pèrsit int i tûb dal gâs i n han avelenè e fât murîr una bôna pèrt.

Fòra dal strè, int i zardén póbblîc, da socuânt ân as pôl vâdder che in ògni alber i han atachè una targatta dôvv ai é scrètt un nómmer. Al pèr un quèl curiâus, mo i âlber i én un gran patrimonî par la zitè, e l é giósst che la Cmónna, con i sù zardinîr, l'èva fât una chèrta d identitè anc par lâur, in môd ed psair savair ognón duv al stà ed cà, s'al gòd ed bôna salût, e s'ai é bisâgg ed tajèri vî quèl râm sacc.

Ste sistèma al cäsca a fasòl par chi sugèt, un pô schèrs in siânza botânica, ch'i n san brîsa i nómm di âlber, cum as é détt prémma.

Un pensionè al s invéjja con al giurnèl in man in direziân d un vèc' albarân:

- *Erséggia, mé a vâg a sèder là, sâtta al nómmer dâgg'mèlla e s-santatrî, ch'al fâ un âmmbra spezièl!*

Dû amrûs i se scänbien l ûltum basén in vatta a una banchénna e prémma ed lasères i s dan apuntamânt par la dmanndga ch'la vén:

- *St'ètra vòlta, Lisabatta, andân bân de drî al dsdotmèlla e dusântquâter, parchè què, dnanz al dsnovmèlla e sí, ai é un sgunbéi ed curiûs!*

Una sgnâura l'é drî a bravèr al sò fangén:

- *Quanti vòlt a t ho détt, Sandrén, d an agranplèret brîsa ai râm dal quatorg'mèlla e ventiòt! I én diblén, e s'i se scavâzzen t fè una bèla spatachè par tèra!*

E par finîr in blazza, dâpp ch'avân lasè i âlber ed Bulagga cataloghè e numerè, a scrivân un pensîr poètic, tótt da Jacques Prévert e vultè dal fran

zais in bulgnais:

- *In dialàtt / la zânt i ciâmen fói / äli uràcc' / còmm s'i s adèssen / che i âlber i cgnòssen la mùsica.*

Ilvano Rocca

Sâul di ptón

Tròp scûr, tròp grand, tròp cén...

Al "tròp" acunpagnè da culâur e purpurziân: quanti vòlt da ragazòla a l ho sintó dir da mî ziénna sèrta, quand la mandèva sò mèder in marzarî con un pzulínèd ed stòfa par cunprèr i ptón pr una giâca o un'ètra fténna.

E mî nòna, cinuléinna, silenziâusa e ubidiânta, la turnèva al negòzi a spieghèr che i ptón i èren trûp scûr o trûp grand o, al cuntrèri, trûp cén. La fèva fadîga a girèr, mo mâi una vòlta ch'a l'èva sintó a lamintères. Sâul la bâcca la se strichèva un pôc apanna, fòrsi par l'idè d afruntèr un èter gîr ch'ai custèva fadîga. Mo a sân sicûra ch'l'arèv afruntè anc trânta gîr pûr d acuntintèr cla fiòla un pôc stasunè e sbiâvda, ch'la n riusèva a catèr un strâz ed maré: fòrsi par quall l'èra sänper un pôc prepotânta con sò mèder, quèsi ch'la fòss câulpa sò se lí la n èra gnanc riusé a fères una famajja.

Däl vòlt al dâppmezdé, dâpp avair fât i cónpit, mé acunpagnèva la nòna, e alâura a la vdèva dvintèr alîgra e par la strè a dscurèven ed tanti còs. La vlèva savair dla scòla e mé a zarchèva sänper ed fèrta rédder, parché am piàsèva cl'âria zâuvna che, al inpruvîs, la i trasfurmèva la fâza. Quasst fén ch'a stèven fòra. Quand a turnèven a cà int i sù ûc' ai pasèva cme una nóvvla, sóbbit dscanzlè se quall ch'l'avèva cunprè l andèva bân. Mé a n capèva brîsa parché a tór sti bendétt ptón an i andéss mî ziénna, e con al sâns lògic che däl vòlt i han i ragazû, mé a zarchèva d insésster mo lí, con un suspîr, la m spieghèva che la zía l'avèva tant da fèr e che lí la i dèva una man vluntîra "puvrénna".

A dir la veritè, ai mî ûc' am parèva che la puvrénna la fòss la nòna, ch'la fèva tótt al pusébbil in cà e, nonostânt che mî mèder (ch'la turnèva vèrs síra) la fèss i lavurîr pió pîs, lí la preparèva da magnèr e la zarchèva ed fèr tótt al pusébbil, cunprais l andèr inânz e indrî a cunprèr i ptón. Pò al destén al fé catèr un maré a mî ziénna e la nòna, che oramâi la fèva dimónndi pió fadi-

ga a girèr, la dvinté sänper pió cinéina e mnûda. La s n andé in pónta ed pí quand mé avèva tragg' ân. Mé ai ho sänper tgnó d'acât la sô scâtla di ptón, ch'i han fât maravièr prémma âl mî fiôli e pò mî anvâuda. A capéss ch'l é un arcôrd mudèst cum l'êra lí mo, ògni tant, a la tói fóra par catèr un artâi dâulz dla mî vétta ... tant ptón.

Trûp scûr, trûp cèr, trûp grand e, naturamänt, trûp cinén.

Una casalinga quèsi d'après

Dîno an canta pió

Mé n arêv mâi cardó che un dé a srêv stè quèsi in cunfidänza con ló. Dîno Sèrti l'êra cl artéssta bulgnais ch'al s'êra fât cgnósser in tóttâ l'Itâglia, ch'l'êra andè in televisiân, ch'l'avèva rinpé piâza Mazâur. Invêzi l'andé pròpi acsé e al fó ló a zarchèrum. L'avèva vójja ed cantèr e acsé a fènn insämm socuanti serèt. L'êra bèle vsén ai utant'ân, purtè benéssum, mo ló al gèva d'avairen dîs ed manc. Mé, però, l'êra un pèz ch'a cgnusèva la sô etè parché un mî amîg, ch'l'êra dal 1926, l'êra stè in clâs con ló int âl scôl elementèr.

Dîno al vlèva bän a Bulaggna, anc s'l'êra stè luntàn pr una móccia d'ân, e an s'rasegné mâi al fât che, secânnd ló, al póbblc ai avèva vultè âl spâl. Mé a zarché ed fèri capîr che i ténp i êren mudè e che incû al srêv stè dimónndi difézzil turnèr a rinpîr la piâza: a cgnósser al dialâtt a sän sänper pió in pûc parché i bulgnîs d'adès i én par la mazâur pèrt "d'inpurtaziân" e i zûven i han di èter intarès. Fòrsi a vultèri âl spâl i én stè di èter...

Èvet pazénzia, Dîno, mo acsé al vâ al mãnd...

La vucaziân

Par vî däl bâmb ch'âl piuvêven a Bulâggna, in tänp ed guèra a sfulénn a Runcastèld (atais a Lujàn) da mé, âl mî surléni e la mî mamà. Mî pèder l'êra int i suldè. Int la scôla elementèr ed cal bèl paisén ai ò fât fén ala quénta e pó i m an purtè a Bulâggna pr andèr a dèr l'esâm d'amisiân a Cašalacc'. Am i purtè al nòn Dêlmo (al Murâtt) in vatta al canân dla biziclatta. A un zèrt mumänt ai suné l'alèrum e i reoplàn i tachénn a pasèr là pr âria. Alâura al nòn al prilé pr una cavdâgna e pó zâ tótt d'û a zèzer int un fusadén e ló al taché a spargujèrum êrba e fói int i ftièri: a tiré só la tèsta par guardèr la "mimetizaziân" e Dêlmo l'um fè:

- *Cinno, sta zâ ch'it vâdden!*

A pasé l'esâm e ai finé anc la guèra. Al babbo al turné a cà e an savèva a che scôla mandèrum. Andénn a sènter al parair dal pariâur dla cîsa dla Madaläina (don Arturo Stanzani) ch'l'um dé al sô cunséi e mé a i dé mänt. Al fó acsé ch'a m artruvé in Seminèri, ala vélla Revedin, sâura a San Michèl in Bòsc.

Ai êren in sèt o ôt ragazû, i ûltum arivè, e una bèla matéina, con la sô caparléina naigra e äli uracc' râssi dal fradd, i s purténn (a pí) dal cardinèl (G.B: Nasalli Rocca da Corneliano) parché ló, tótt i ân, al vlèva vâdder i seminaréssta nûv.

- *Al dîs ch'al t dmanda chi é tó pèder, chi é al tó prît e cum l'è stè ch'at é vgnó la vucaziân.*

In st mänter ch'a pinsèva ali arspòst, arivénn in arzivescovèd (ch'l'è la cà dl arzivâsscuv) e, quand am tuché a mé, al cardinèl l'um méss a sèder in vatta al sô znòc' e pó l'um fè:

- *Mo chi è il tuo babbo? - E mé a i al gé.*

- *E il tuo parroco?*

E mé sóbbit:

- *Don Stanzani.*

- *Ah, quella bella pagella? - e pó - Mo come ha fatto a venirti la vocazione?*

E alâura mé a i cunté la veritè:

- *Non sapevo a che scuola andare e allora, da mè e il mio babbo, ce lo siamo andati a chiedere a don Arturo. Allora lui fa: "Mo fât bän prît ch'as magna di capón!"*

Zèrt che dscârrer ed capón a un ragazòl ch'al s'arcurdèva pulidén la lóssa dal tänp ed guèra...

Pó dâpp ai calé la sghèssa e anc la vójja ed guintèr prît: mo capân e vucaziân s'arvisèvni sâul int la rémma?

Amos, al strulgân eletrònic

La Tolmîna

Al Zänter Lercaro l'è una beléssima cà d'arpòs, o *Casa Protetta* o *Residenza Sanitaria Assistita*. Lé dänter da zírca dû mîs ai é anc mî mèder, che oramâi l'è int un lèt, asistó con amâur da di ânzel sänper suridént. Mé a i vâg dâu vólt al dé, par dèri da magnèr e fèri cunpagnî. Ajîr, int l'andèr dänter, a vadd da luntàn una sgnâura ch'am pèr ed cgnósser: l'êra pròpi lí, la Tolmîna Guazalôca. Par chi n'al savéss, la Tolmîna l'è stè una stafatta partigèna ch'l'ha cunté la sô stòria int al líber "*E mi chiamai Giuliana*", ch'l'êra al sô nómm ed batâglia. A s'än abrazè parché l'êra un anarâtt ch'a n se vdèven e pó sóbbit a sèder par fèr dâu ciâcher. Mé a murèva dala vójja ed fèrum cuntèr un chès che int al sô líber an i é brîsa, e lí la taché.

Aví da stèr a savair che la sô cà, in tänp ed guèra, l'êra una bès partigèna, e acsé una nót la dé da durmîr a un pèz gròs dal CLN ch'l'êra vgnó a Bulaggna dala Lunbardí. La matéina dâpp l'avèva da andèr in staziân e da lé purtèr int al Vènet par finîr al sô gîr d'ispeziân. Con tótti âl patólli tudasschi ch'ai éra in gîr, arivèr in staziân da Bâurg Panighèl l'êra un bèl rîsg e acsé la Giuliana-Tolmîna la pensé d'acunpagnèrel. Quand i fónn vèrs la pôrta däl Läm, da luntàn i vdénn un drapèl ed tudéssc. La Tolmîna l'avé un'idè genièl e la i la spieghé.

- *Cunpagn, bisâggna ch'a fâmen fènta d'èser dû anbrûs: stréccum fòrt e dâm di basén!*

Cal pèz d'un umâz, só la prémma un pôc inbarazè, al taché a cunpurtèr cum la gèva lí e la còsa la funziuné: i tudéssc i i lasénn pasèr sänza tanti stòri. I arivénn in staziân col ganb ch'âl tarmèven, mo al cumisèri puléttic al riusé a ciapèr al trèno.

Int l'arcurdèr cl'episòdi luntàn la Tolmîna l'avèva âl lózzel ai ûc' e mé a la guardèva amirè pr al sô curâg'. Pò a l'ho salutè e a sän andè da mî mèder.

Un ûltum particulèr: al sô "anbrâus" al s'ciamèva Giorgi Amendola.

Al fularén

La mâchina amazašbâli

Int l'università ed Bulaggna, ai èra una vòlta un gran profesorân ch'l inventé una mâchina studiè apòsta pr amazèr i šbâli. Sta mâchina spezièl la funziunèva prezis a un aspirapállver: bastèva spènnzer un ptân e la ciucèva int un spèll tòtt i šbâli ch'i girundlèven par l'âria.

- *Adès a i apäns mé a curèzer i šgarón!* - al gé al profesorân. As mité la sò mâchina sâtta al brâz, al la mité in funziân e l andé a sèder al tavlén d un cafà in piâza Granda. Ai arivé al camarîr, ch'l èra un ptrugnàn stièt, e ló l urdné un tè.

- *Ci vuole il limone o una sbruffadina di latte?* - al fè al camarîr. L avèva apanna finé ed dîr *sbruffadina*, che la mâchina amazašbâli la s mité in funziân, piazzànd al sò tûb in fâza al camarîr.

- *Bän mo csa fèl con cl afèri, dväntel mât? A mumènti l um purtèva vî al nès!*

- *An é brîsa un afèri mo una mâchina. A n ho gnanc inparè a adruvèr la pulid...*

- *Ma allora, scusi, perchè la adròva?*

Bedebémm! Al tûb, int al sènter la adròva, al parté cme una lôsna e al piazzé una gran pâca int un'uraccia dal camarîr.

- *Oh, ma lei mi vuol proprio mandare al gabariotto!*

Patapünf! Un èter scabóff int na ganâsa. Al camarîr al prinziapié a svarsler:

- *Aiuto, aiuto, qui c'è uno che è baldino!*

Naturalmânt al vlèva dîr *C'è un matto*, mo la mâchina la n parduné brîsa e la seguité a šmincer dâl bôt in zà e in là. In st mänter as èra furmè un ruglât ed zänt ch'i vlèven vädder cla spèzie ed duèl stra un camarîr e un quèl ch'al parèva un aspirapállver.

Al profesâur al riusé fenalmânt a catèr al ptân par šmurzèr la mâchina, mo in cal mänter ai èra arivé un pulismàn. L èra néd a Bèrgom e al gé:

- *Ce l'ha la licenza?*

- *Licenza, as dîs licenza, con la zèta!* - al svarsle al profesorân.

- *Con la sèta o senza, ce l'ha? Non si può vendere macchine senza autorizzazione!*

L arivé anc un colèga dal pulismàn,

néd a Bulaggna, ch'al gé:

- *Se non paga la multa deve lasciare un documento!*

E al profesâur:

- *Mo insamma, anca ló, parché an dîs brîsa "lasciare" cum al sré regolèr?*

- *Senta, non faccia tante sène con quella macchina spargugliata!*

Al profesâur, con cal šmanàzz, l avèva ciapè cãnter al interutâur dla mâchina che a sènter tòtt chi šbâli la parèva dvintè mâta. La dèva dâl šmazulè a man drètta e a man stanca e la n s farmèva mâi, parché pió zänt ai arivèva, e pió ognón al dscurèva secãnd al sît duv l èra néd: ai èra un punpîr ed Palèrum ch'al gèva *Mièzzega!*, un frutaròl pachistàn al balusé *Insciallà!*, un fiurintén al scapé vî digànd *Vò abbère na 'òha 'òla ón la 'annuccia!*; un autéssta néd a Nâpol, par purtèr pès, al gé *Stâteve accuòrte, iatevénne!* Insamma, ògni bîstia fèva al sò vèrs. E par la mâchina i èren tòtt šbâli. La s èra dscadnè in môd tèl che inción riusèva pió a farmèr la. Fenalmânt ai arivé un salghén con una mâza ch'al taché a mulèri dâl gran šmazulè fèn che, ardótt a tant pzulén, la s afarmé.

Al fó acsé che al profesorân l arivé d âura ed capîr che par vlair amazèr i šbâli as andèva a rîsg d acupèr la zänt e che ognón al dscãrr secãnd la sò nâsita. Al turné int al sò stûdi con la mâchina scalatrè, la cô stra l ganb, e al s mité a pinsèr:

- *Ai era cunvènt ed cgnósser la gramâtica, i quî giósst e šbagliè, ed psair detèr lazz insgnànd a tòtt, e adès cum fâghia? Mâi dóbbi che quèlca vòlta i èven ãl sâu rasàn anc quî ch'i han studiè manc che mé?*

Ai véns un tèl narvâus ch'al le fè andèr fôra dai guèrz, al pugé un chèlz a quall ch'ai èra avanzè dla mâchina amazašbâli e al curé in strè digànd:

- *Fòrsi, pr inparèr, l'università l'é pôc. Fòrsi bisâggna anc stèr in mèz ala zänt.* - E acsé al fè.

Gigèn Livra

Librarî bulgnaiša

"Questo libro esce alla pubblica lettura mentre l'Autore varca la soglia dei cento anni di vita. Ne sia lode all'Altissimo veggente delle vicende umane". Stäl paròl äli én stanpè int äl prèmmi pâgin dal liber "Bulaggna in

Dialàtt", l'últma fadîga leterèria ed cal fenòmen ed Gaetano Marchetti. A quèsi zänt ân sunè, al nòster *Umarén dal pàvver* al tîra d lóng a sfurnèr di gran liber pèn d argózzia tòtta ptrugnèna, di sunètt in dóvv al surîs l é armistiè con una genuénna sagiazza antîga. Marcàtt al guèrda al mândnd con una visiân utimésstica, in bërba ala sò *veneranda* etè, e äl sâu rémm äl môven al surîs, un quèl che in sti ténp bûr al n é brîsa pôc, spezialmânt pinsànd che la leziân ed vétta la vén da un òmen zentenèri. Augûri, Gaitanén!

G. Marchetti – *Bulaggna in dialàtt* 2006, Grafiche Dehoniane, Bologna

La siänza di nûster vîc'

Èrba murèla (*Solanum nigrum*) – solano, volgarmente erba morella, pianta delle solanacee comune ne' muri e fra le macerie con proprietà venefiche, pericolosa. Gli antichi le attribuivano virtù diuretiche. Nella medicina popolare è usata in infuso come diuretico e anticattarale. Il Crescenzi la consigliava per sanare il vino dalla muffa, infondendone un mazzettino nella parte superiore della botte.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.*

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biãnda nómmer 59

Mais ed mèrz dal 2007

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fàusto Carpàn

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di šbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònîc: **Àmos Lèli**

Spediziân: par pòsta, purtròp.

Abunamént: fèn ch'ai n é, a tiràn d lóng.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

faustocarpani@alice.it

Tòtt i scrètt in dóvv an i é brîsa indichè l autâur i én ed Fausto Carpani.

I sît bulgnîs i én quíssti:

www.pontedellabionda.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.clubdiapason.org